

Pääkirjoitus

Tätä pääkirjoitusta kirjoittaessani koronarokotukset ovat hyvässä vauhdissa ja antavat toivoa paluusta entiseen. Samaan aikaan THL:n julkistamat Finsote 2020 -ennakkotiedot korona-ajan vaikutuksista ikäihmisiin ovat surullista luettavaa. Niiden mukaan vanhimmat ikäihmiset ovat kärsineet korona-ajasta eniten. 80 vuotta täyttäneistä ikäihmisistä lähes kolmasosa on vähentänyt päivittäistä liikuntaa ja yli 40 prosenttia ilmoitti yksinäisyyden lisääntyneen. Lisäksi joka viides raportoi univaikeuksien lisääntyneen, ja yhtä suuri osa iäkkäimmistä ikäihmisistä sanoi tuntevansa paljon huolta tartunnan saamisesta. Tunnetusti etenkin fyysinen toimintakyky heikkenee ikäihmisillä huomattavasti jo lyhyessä ajassa liikunnan vähentyessä tai ollessa kokonaan tauolla. Osa ikäihmisistä voi heikentyneen toimintakykynsä myötä mökkeytyä koteihinsa ja osallistua jatkossakin entistä vähemmän sosiaaliseen toimintaan. Siten koronapandemiaan liittyvillä sosiaalisilla ilmiöillä voi olla suuri vaikutus ikääntyneiden toimintakykyyn ja tuleviin toiminnanvaikeuksiin. Monenlaista moniammatillista yhteistyötä tarvitaan jatkossa ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja korona-ajan haitoista toipumisessa.

Gerontologia-lehden uusi numero sisältää neljä mielenkiintoista ja ajankohtaista tutkimusartikkelia, joissa paneudutaan ikääntyvän yhteiskunnan haasteisiin eri näkökohdista. Aistivaikeudet tunnetusti yleistyvät vanhetessa. Ne vaikuttavat moninaisesti ikäihmisen arjessa toimimiseen, yhteydenpitoon omaisiin ja tuttaviiin sekä elämänlaatuun. Huonon kuulon on

esimerkiksi havaittu olevan yksi muistisairauden riskitekijöistä. Huonokuuloinen ikäihminen helposti eristäytyy muista kommunikation vaikeutuessa. Näkökyvyn heikkeneminen vaikeuttaa olennaisesti toimintakykyä ja arjessa selviytymistä, kun taas maku- ja hajuaistin heikkeneminen voi huonontaa ruokahalua ja johtaa vähäiseen syömiseen ja tahattomaan laihtumiseen sekä virheravitsemuksen kehittymiseen. Onneksi moneen aistivaikeuteen on olemassa apuvälineitä tai hoitoja, joita käyttämällä ikäihminen voi säilyttää elämänlaatunsa ja kykynsä osallistua aktiivisemmin yhteiskunnan toimintoihin. Linda Enrothin ja Jutta Pulkin mielenkiintoisessa tutkimuksessa selvitettiin vanhimista vanhimpien ihmisten aistivaikeuksien yhteyttä liikkumiskykyyn ja itsearvioituun toimintakykyyn sekä kokemuksia aistivaikeuksien merkityksestä arjessa. Katja Hautsalo, Jari Pirhonen ja Ilkka Pietilä ovat selvittäneet tutkimuksessaan muistisairauteen sopeutumisen tarinatyyppejä työikäisenä muistisairauteen sairastuneilla ja heidän läheisillään. Kiinnostavassa artikkelissa kerrotaan, kuinka työikäisenä muistisairauteen sairastuminen rikkoo oletetun elämäntarinan, vaatii sopeutumista ja elämäntarinan uudelleenrakentamista. Outi Kiljusen ja kumppaneiden artikkelissa kuvataan asukasturvallisuuden edistämistä iäkkäiden tehostetussa palveluasumisessa dokumenttianalyysin pohjalta. Artikkelissa tuodaan esille myös omavalvonnan tärkeys pitkäaikaishoidossa. Alisa Piikin, Henna Saaren ja Eija Lönnroosin tutkimuksessa kerrotaan kuolemantapauksista perusterveydenhuollon lyhyt-

aikaisessa saraalahoidossa ja pohditaan, olisiko hyvin lähellä kuolemaa olevien potilaiden hoito voitu toteuttaa toisin.

Keskustelija-palstalla julkaisemme tällä kertaa kolme kirjoitusta. Johanna Eronen kirjoittaa terveyden lukutaidon tärkeydestä. Helena Honkanen Vartiainen kuvaa ikääntymistä ja elämän tarkoituksellisuutta. Hanna Varjakoski tarkastelee ikääntyneiden naapurisuhteita ja -verkostoja todeten, että naapurit ovat tärkeä osa ikääntyneiden ihmisten sosiaalista elämää, sosiaalisia verkostoja ja tukiverkostoja. Ajankohtaista-palstalla Mia Niemi ja kumppanit esittelevät gerontologista sosiaalityötä, joka

vastaa erityisen tuen tarpeisiin. Kirjaesittelynä on ajankohtainen Minna Zechnerin lukema kirja *Hyvinvointivaltion hylkäämät*. Lopuksi Kielen päällä -palstalla Pirkko Muikku-Werner pohtii nimitysten valitsemisen vaikeutta.

Tuhti lukupaketti on siis jälleen luvassa Gerontologia-lehden lukijoille. Lehdessä riittää lukemista myös kesälomalle. Toivotan kaikille lukijoille riemukasta ja mukavaa kesää. Nauttikaa lomasta, läheisten seurasta, Suomen säästä ja luonnon vehreydestä. Syksyllä taas palataan uudella innolla. Hyvää kesää!

Satu Jyväkorpi, päätoimittaja